

Eesti elukestva õppe strateegia 2020

**Õppes osaluse kasv ja
tulemuslik rahastamine
Olav Aarna
30. oktoober, 2013**

Eesmärk

Eesmärk on elukestvas õppes osaluse kasv ja strateegia teiste eesmärkide saavutamist toetav tõhus rahastamine

Lähtekohad

- Eesti **hariduskulude osakaal** avaliku sektori eelarvetes on täna **võrreldav edukate riikidega**
- **Tegevuskulude tõus saab toimuda elukestva õppe otstarbekama korraldamise ja süsteemi sisese ümberjagamise kaudu**
- Rahastamine peab senisest **rohkem arvestama sihtrühmade võimaluste, vajaduste ja eripäradega**, et saavutada elukestvas õppes osaluse kasv
- **Rahastamisotsused peavad lähtuma riigi prioriteetidest ja võimalustest**, olema avalikud ja selged
- **Tagada õppijatele juurdepääs kvaliteetsele kodulähedasele põhikoolile** ning suuremates keskustes asuvatele ning mitmeid valikuvõimalusi pakkuvatele gümnaasiumitele ning kutseõppeasutustele
- **Õpetaja ja koolijuhi palk peab olema konkurentsivõimeline**, et koolis töötamine muutuks valikuks parimatele

Arenguvajadused

- “Alaharituid“ 12%, ilma kutse- ja erialase ettevalmistuseta 32%, 14% ilma põhihariduseta töötajaid (Eesti hariduse 5 väljakutset)
- **Sooline disproportsioon** (poiste ja meeste probleem) osaluse määra des ja väljalangevuses
- **Üldhariduskoolide võrk** ei ole vastavuses regionaalse ja demograafilise arengu, ressursside otstarbeka ja tõhusa kasutamisega
- **Alushariduses osaluse määr** on rahvusvahelises võrdluses hea, kuid rahastamistaseme samaks jäämisel on järgmise 10 aasta jooksul prognoositav juurdepääsu vähenemine
- Alushariduse tasemel on vaja rohkem pöörata **tähelepanu lapse õppimist takistavate probleemide varajasele märkamisele ja lapse arengu toetamisele**, et oleks tagatud sujuv üleminek kooli
- Ühiskonnas puudub kokkulepe, **kuidas tagada piisaval arvil õppijate suundumine põhikooli ja keskkhariduse järgsesse kutseõppesse**, et tööturu jaoks valmistataks ette piisaval arvil oskustöölisi ja tehnikuid
- **Vene õppekeelega koolide õpilaste õpitulemused on PISA tulemuste põhjal olnud madalamad eesti õppekeelega koolide õpilaste omadest**

Strateegilised meetmed (1)

- **Üldhariduse rahastamismudeli väljatöötamine ja rakendamine**, mis tagab õppijatele juurdepääsu kvaliteetsele põhikoolile
- **Gümnaasiumivõrgu korrastamine ja taristu kaasajastamine**, et kvaliteetne gümnaasiumiharidus oleks kättesaadav vähemalt kõigis Eesti maakondades
- **Kutsehariduse rahastamismudeli väljatöötamine ja rakendamine**, mis suunab õppeasutusi suuremale tulemuslikkusele, katkestajate arvu vähendamisele ning väärtustab kvaliteeti
- **Täiend- ja ümberõppe rahastamismudeli väljatöötamine**, mis põhineb õppija, riigi ning tööandja kolmepoolsel panustamisel ja tagab elukestvas õppes osaluse võimalused ka pärast tõekefondide rahastamisperioodi lõppu

Strateegilised meetmed (2)

- **Kõrghariduse rahastamismudeli rakendamine ja selle toimimise seire**, et saavutada riigi ja kõrgkoolide strateegiliste valikute arvestamine, mõistlik tööjaotus kõrgkoolide vahel, õppe kvaliteedi ja tulemuslikkuse edendamine, Eesti kõrgkoolide vahelise ja rahvusvahelise koostöö toetamine, õppejõudude ja üliõpilaste rahvusvahelise mobiilsuse ning Eesti kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurenemine
- **Kõigile lastele võimaluse loomine alushariduse õppekavas osalemiseks vähemalt aasta enne kooli**, sest investeerimine alusharidusse on ühiskonna jaoks kõige suurema tasuvusega
- **Õppenõustamise ja teiste tugiteenuste standardite väljatöötamine ning koolitatud spetsialistide võrgustiku kindlustamine**, et tagada senisest tõhusam ning kättesaadavam õppenõustamine ning teised tugiteenused kõigil haridustasemetel

Strateegilised meetmed (3)

- **Tingimuste loomine nõrgema konkurentsivõimega inimestele õppes osalemiseks**, et nad saaksid omandada uue kvalifikatsiooni ning hiljem end parimal võimalikul viisil tööelus teostada
- **Üliõpilaste ja kutseõppijate toetusskeemide rakendamine**, sh vajaduspõhise toetus- ja laenuskeemi ning stipendiumide süsteemi edasiarendus ning seire. Liigutakse suunas, et üliõpilaskond vastuvõtul, õpingute ajal ning lõpetamisel peegeldaks ühiskonna struktuuri arvestades sh soolist, keelelist ja sotsiaal-majanduslikku mõõdet ning toetaks üliõpilasi riigile oluliste suundade valikul. Gümnaasiumihariduse koondumisel maakondlikesse keskustesse luuakse vajaduspõhiste õppetootuste võimalus ka neile
- **Vene õppekeelega põhikooli lõpetajatele tagatakse võimalused eesti keele oskuse omandamiseks iseseisva keelekasutaja tasemel**, mis on vajalik õpingute jätkamiseks gümnaasiumis ja/ või kutseõppeasutuses

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	KOKKU
Meede (miljonites eurodes)								
1. Uue õpikäsituse rakendamine	150,1	155,4	159,7	161,7	161,7	161,7	161,7	788,5
2. Pädevad ja motiveeritud õpetajad ja õppeasutuste juhid	338,1	354,5	360,1	367,6	367,6	367,6	367,6	1 787,8
3. Elukestva õppe ja eneseteostusvõimaluste vastavus	311,1	290,1	295,8	298,9	299,0	298,2	297,7	1 494,9
4. Õppimine digiajastul	248,2	242,0	249,7	252,0	252,0	252,0	252,0	1 243,9
5. Õppes osaluse kasv ja tulemuslik rahastamine	127,0	125,3	129,1	130,2	130,2	129,7	129,4	641,7
KOKKU (tehtud otsused ehk EÕS rahastamiskava)	1 174,5	1 167,2	1 194,3	1 210,3	1 210,4	1 209,2	1 208,3	5 956,8
KOKKU (tehtud otsused hariduskulud)	1 163,0	1 158,7	1 184,4	1 200,7	1 200,7	1 200,7	1 200,7	
Hariduskulude % SKP-st	6,2	5,8	5,6	5,3	5,2	5,0	4,9	
SKP	18 796,0	19 995,0	21 245,0	22 481,0	23 155,4	23 850,1	24 565,6	

Hariduskulud (miljonites eurodes)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	KOKKU
KOKKU (tehtud otsused)	1 174,5	1 167,2	1 194,3	1 210,3	1 210,4	1 209,2	1 208,3	5 956,8
Hariduskulude % SKP-st	6,2	5,8	5,6	5,3	5,2	5,0	4,9	
Täiendava vajadusega I (30%)	54,2	81,7	122,7	154,4	182,9	194,5	216,1	1 006,3
KOKKU (täiendava vajadusega)	1 217,2	1 240,4	1 307,0	1 355,1	1 383,6	1 395,2	1 416,8	
Hariduskulude % SKP-st	6,5	6,2	6,2	6,0	6,0	5,8	5,8	
Täiendava vajadusega II (20%)	42,7	69,6	97,7	127,5	154,6	165,0	185,0	842,2
KOKKU (täiendava vajadusega)	1 205,7	1 228,3	1 282,1	1 328,2	1 355,3	1 365,7	1 385,7	
Hariduskulude % SKP-st	6,4	6,1	6,0	5,9	5,9	5,7	5,6	
Täiendava vajadusega III (10%)	38,7	57,6	77,7	101,5	126,6	135,0	153,0	690,2
KOKKU (täiendava vajadusega)	1 201,7	1 216,3	1 262,1	1 302,2	1 327,3	1 335,7	1 353,7	
Hariduskulude % SKP-st	6,4	6,1	5,9	5,8	5,7	5,6	5,5	
Täiendavad vahendid, et hoida hariduskulud 6,7% SKP-st	96,3	181,0	239,1	305,5	350,7	397,3	445,2	2 015,0

Võtmesõnumid

- Igäihele peab olema võimalus leida oma võimetele sobiv haridustee
- Selgete eesmärkidega rahastamine
- Kõik olulised osapooled võtavad strateegia elluviimisel selge vastutuse

Tänan!